

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Humilitas

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

versicul. 8. David. 1. Sam. 30. versicul. 11. 12. Sobi, Machir, & Berzellai...

PROFANA EXEMPLA.

Homines agrestes & faxis, stipitibus, atque feris potius, quam hominibus similes...

Alcibiades cum antea fuisset ferax & insolens, ex Socratis familiaritate, cuius singularem integritatem inspiciebat, coepit esse mansuetus ac modestus.

Mithridatis Regis Ponti factum humanum & generosum, quo usus est cum Thiodoracem Galatam, qui in ipsum conspiraverat, occidi iussisset.

FAAVLA.

Trabs & Boues.

Qui trabem boues trahebant, vnde lignum fieret, increpabantur ab illa, quod anhelantes in pigritia leno gradu incederent.

Subiicit fabula preceptum humanitatis, vt vereamur insultare miseris, cum fieri possit, vt nos tanto maior calamitas maneat.

Vide Clementia.

Humilitas.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Humilitas, Græce ταπεινότης, modestia, & ταπεινός, ὁ, humilis dicitur.

Hebr. Scheppel, à verbo Scheppel, humilis fuit, humiliatus est, quod cognationem habet cum verbo Palasch, volutus est in luto...

Est autem humilitas secundum Bernhardum de gradibus humilitatis Virtus qua verissima sui cognitione sibi ipsi quilibet vilescit.

Humilitas est ex intuitu propriae conditionis, & sui conditoris voluntaria mentis inclinatio, suo imo ordinabili ad suam conditionem.

Humilitas est, si minor haec esse videris, quam quæ estimacionem, aut emulationem alienam mercantur, ea dissimulare, celsare, occultare.

Humilitas est mons magnus, in cuius summitate lux ex non modica & honestarum personarum, id est, sanctarum virtutum pulcherrima turba...

SMILITVDINES.

Quemadmodum nescio quo pacto fit, vt quem se potius affectis, is non sentiat pecuniarum acceptarum...

Quemadmodum si inthes in scintillam ignis, excitas incendium, ita in rebus humanis, a-

Omni qui naufragio est proximus, & quanto naufragi audacius, ac omnis qui corpore est, circumspicitur, quanto corporis malis, quanto elatius pertran-

Vt aqua tepida inflammationes: Sic oratio humanitatis, iram restinguit. In Moral. Meminit etiam Antonius...

Quemadmodum equi & canes venatici familiaritate ciboque utuntur potius quam ceteris & verberibus: Ita homines fe-

Cum natura hominis imbecillior sit, quam cetera animalium, quæ ad perseverandam vim temporum, vel ad resistendum naturalibus munimentis...

Quemadmodum reus sententiæ paribus absolvitur, & quæ quod dubium est, humanitas inclinatur in melius: Sic a-

Humilitas, vbi paria maleficis merita sunt, desinit quidem non delinere velle debere: & hoc facit quod qui post tam...

Humilitas, vbi impendio malignus sit, qui fontem patenter accendit, aut lumen recusat de-

Humilitas ac benignas iram frangit, inuidia autem nulli cedit.

EXEMPLA BIBLICA.

Humilitatis Exempla: Hethzi, Genes. 22. versicul. 4. 6. Re-

tem agnoscere & inhabitare affectat. Anselmus de similitudinib. 99. Humilitas, τωπειρωφροσυνη, est virtus, qua in timore Domini, agnoscences propriam infirmitatem, non superbumus, sed sincero

corde nos Deo, & in officiis nostre vocationis humiliter obediendis, & prestantia in penis & arumis obediendo alius honore debito subicimur.

¶ DIVISIO.

Humilitatis gradus, quibus opponuntur duodecim gradus superbia secundum Beatum Bernardum.

HUMILITATIS gradus securus	B. Benedictus in regula, sunt duodecim: quorum alia que pertinent.	Ad exteriora signa quorum aliqua consistunt in	Gestibus exterioribus.	1. Corde & corpore semper humilitatem ostendere defixis in terram aspectibus.	Quibus opponitur.
		Verbis.	2. Ut non sit facilis aut promptus in risum.	2. Ut non sit facilis aut promptus in risum.	
			3. Ut pauca verba etiam rationalia loquatur, non clamorosa voce.	3. Ut pauca verba etiam rationalia loquatur, non clamorosa voce.	
Factis.	4. Traciturnitas & que ad interrogationem.	4. Traciturnitas & que ad interrogationem.	4. Traciturnitas & que ad interrogationem.		
	5. Tenere scilicet in suis operibus quod habet communis monasterii regula.	5. Tenere scilicet in suis operibus quod habet communis monasterii regula.	5. Tenere scilicet in suis operibus quod habet communis monasterii regula.		
Ad estimationem hominis suum defectum cognoscentis & secundum hoc habentur tres gradus.	Ad appetitum qui refrenari debet ne immoderate tendat ad alia scilicet in propriam excellentiam, & secundum hoc est triplex gradus.	Ad radicem qua est reverentia Deo debita.	6. Credere & pronuntiare se omnibus Siliorem.	6. Credere & pronuntiare se omnibus Siliorem.	Quibus opponitur.
			7. Ad omnia indignam & inutilem se confiteri & credere.	7. Ad omnia indignam & inutilem se confiteri & credere.	
			8. Confessio peccatorum sanctorum.	8. Confessio peccatorum sanctorum.	
Ad radicem qua est reverentia Deo debita.	Ad radicem qua est reverentia Deo debita.	Ad radicem qua est reverentia Deo debita.	9. Ut pro obedientia in duris & asperis patientiam amplectatur.	9. Ut pro obedientia in duris & asperis patientiam amplectatur.	Quibus opponitur.
			10. Ut cum obedientia subdat se maiori.	10. Ut cum obedientia subdat se maiori.	
			11. Ut voluntatem propriam non delectetur implere.	11. Ut voluntatem propriam non delectetur implere.	
Ad radicem qua est reverentia Deo debita.	Ad radicem qua est reverentia Deo debita.	Ad radicem qua est reverentia Deo debita.	12. Ut Deum timeat, & memor sit omnium que precepit.	12. Ut Deum timeat, & memor sit omnium que precepit.	Quibus opponitur.

Beatum Anselmum libro de Similitudinibus sunt septem, quorum aliqui pertinent ad propria abiectionis

Opinionem. { Hominem se contempnere
Hoc non dolere.

Manifestationem. { Hoc confiteri.
Hoc persequere.
Patienter sustinere hoc.

Voluntatem. { Pari contentum prohibere.
Hoc idem amari.

Glossam super Matth. cap. 23. Sic enim docet omnium iustitiam. { Sufficiens, scilicet subdere se maiori, & non profertur Abundans, scilicet subdere se aequali, nec profertur Perfecta, scilicet subdere se maiori, in quo est omnia iustitia.

¶ LOCI BIBLICI.

Humilitas Deo gratia est, Genes. 18. 27. & 29. 31. & 41. 40. Iudic. 6. 15. 1. Samuel. 1. 1. & 2. 1. 8. & 7. 9. 10. 2. Samuel. 6. 16. 21. 2. Par. 1. 12. & 8. 26. & 33. 12. & 34. 26. Iudic. 4. 7. 11. & 9. 16. 1. Sal. 33. 19. 1. Tro. 1. 1. 2. & 16. 19. & 18. 12. & 22. 22. & 25. 7. & 29. 32. Eccles. 3. 19. & 7. 19. Esai. 37. 1. & 57. 15. & 65. 2. Ieremia. 1. 6. Iona. 3. 5. Matth. 3. 11. & 5. 3. & 8. 8. & 11. 2. 9. & 15. 15. & 18. 4. & 20. 26. & 21. 5. & 23. 7. 11. Marc. 9. 34. & 10. 43. Luca. 1. 48. & 9. 47. & 14. 9. 11. & 15. 19. & 18. 15. & 22. 26. 1. Ioan. 13. 4. Act. 10. 26. Roman. 11. 20. & 12. 16. 1. Cor. 4. 6. & 15. 8. Ephe. 4. 2. Phil. 2. 3. Col. 3. 12. Heb. 11. 24. Iacobi. 1. 9. & 4. 10. 1. Pet. 5. Apoc. 4. 10. & 19. 10. Humilitas commendatur. 2. Sam. 22. 28. 1. Par. 11. 2. 16. 19. & 25. 7. Esai. 66. 2. Soph. 2. 3. Matth. 11. 25. 29. & 18. 3. 4. & 19. 14. & 20. 2. & 23. 8. 11. Marc. 9. 35. & 10. 14. 8. & 18. 17. Luca. 9. 48. Rom. 12. 16. 1. Cor. 14. 20. Ephe. 4. 2. Phil. 4. 5. Col. 3. 12. 1. Tim. 6. 11. Iac. 1. 9. 10. & 4. 6. 7. 10. 1. Pet. 3. 8. & 5. 6. 5. 6.

Humilitas ancillae, Hebraeorum more, pro, Ancilla humilis

Luca 1. 48. seu abiectionis ancillae conditio.

SENTENTIAE BIBLICAE

Respicit Dominus in orationem humilium, & contempnitur eos. I. Sal. 10. 1.

Domine non est exaltatum cor meum, neque exaltavi me: neque ambulavi in magnis, neque in superbis. Psal. 137. 3. 10.

In humilitate nostra memor fuit nostrum. Psal. 138. 6.

Melius est humiliari cum multis, quam contempnere superbis. Prov. 16. 19.

Superbum sequitur humilitas, & humilium sequitur exaltatio. 1. Cor. 12. 20.

Nardus mea dedit odorem suum. Cant. 1. 12.

Humilia valde spiritum tuum, quoniam visus est tibi ignis & verpus. Eccl. 7. 1.

quod est qui se nimium submittit multa humilitate: & est iu-
 stitiam faciem suam, & hinc se videre, quod ignoratum
 nobis iterum cum misericordia reddet, & vitam sic,
 volentes despicit propter leges eius. *Machabaeorum*
 pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum.
 qui humiliavit, exaltabit. *Matth. 23.*
 Dilate a me, quia mitis sum, & humilis corde. 11.
 parvulos venire ad me, & nolite eos prohibere, talium est
 regnum caelorum. Quicumque ergo humiliaverit se sicut par-
 vulum, hic maior vocabitur in regno caelorum. 18. & 19.
 qui per contentionem, neque per inanem gloriam, sed per hu-
 militatem, super eos sibi invidiam arbitrans. *Philipp. 2.*
 Quisquis voluerit inter vos maior fieri, sit vester minister: &
 inter vos primus esse, sit vester servus. Sicut filius ho-
 minum venit ministrari, sed ministrare: & dare animam suam
 pro multis. *Matth. 20.*
 Vocatus me Magister & Domine, & bene dicitis: sum etenim
 servus pedes vestros, Dominus & Magister: & vos debetis alter
 alteri lavare pedes. Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmo-
 dum ego feci vobis, ita & vos faciatis. *Joan. 13.*
 Quisquam sentit in vobis quod & in Christo Iesu: qui cum in
 Deo esset, non rapinam arbitratus est esse se aequalem Deo,
 sed se ipsum exinanivit, formam servi accipiens, in similitudi-
 nem hominum factus, & habitu inuentus ut homo, humiliavit
 se: factus obediens usque ad mortem, mortem autem
 propter quod & Deus exaltauit illum, & dedit illi nomen
 est super omnia nomen: ut in nomine Iesu omne genu fle-
 rent, caelestium, terrestrium, & infernarum, & omnis lingua
 confiteatur, quia Dominus Iesus Christus in gloria est Dei patris,
 & sempiternus.

PARVM SENTENTIAE.
 Scholasticis, ut humilitate induti Christiana,
 non coarctent, quos cognoverint morum vita ma-
 gnam verborum devitare, sed cordi casto linguam exerci-
 tum, non conferre audeant: quam etiam praesertim consueve-
 rit. *Augustinus libro de catechizandis rudibus, & habetur*
 in eodem.
 Inter enim a iuvene & episcopus tot annorum a collega nec
 a discipulo parvus sum doceri, quomodo possint vel Deo,
 vel hominibus rationem reddere. *Augustinus ad Auxen-*
 sium episcopum. *Et habetur 24. questione tertia, si habes de hac. 9.*
 Cum humilitatis causa mentiris, si non eras peccator ante-

quam mentiris, mentiendo efficeris quod euitaras. *Augustinus*
de verbis Apostoli, & habetur 22. questione secunda, cum humi-
litaris.
 Quomodo est humilitas, ubi regnat fallitas? *idem.*
 Dilata me non mundum fabricare, non cuncta visibilia & inui-
 sibilia creare, non ipso mundo miracula facere, & mortuos susci-
 tare, sed quoniam mitis sum, & humilis corde. Cogitas magnam
 constituere fabricam celsitudinis, de fundamento prius cogita hu-
 militatis. *Augustinus de verbis Domini.*
 Omnes dicitur celsitudo, sed humilitas gradus est. Quid ten-
 dis pedem ultra te? Cadere vis, non ascendere, a gradu incipe &
 ascendisti. *Idem.*
 O medicinam omnibus consulentem, omnia tumencia comprimen-
 tem, omnia tabescentia reficientem, omnia superflua rescan-
 tem, omnia depravata corrigentem: Quae superbia sanari potest, si
 humilitate filii Dei non sanatur? Quae avaritia sanari potest, si pau-
 peritate filii Dei non sanatur? Quae iracundia sanari potest, si sapi-
 entia filii Dei non sanatur? *Idem.*
 Excelsa est patria, humilis est via. Ergo qui quaerit patriam, quid
 recusat viam? *Augustinus ad Dioscorum.*
 O sancta venerabilisque humilitas, tu Dei filium descendere
 fecisti in vterum sanctae Mariae virginis: Tu eum fecisti inuolui
 vilibus pannis, ut nos indueret virtutum ornamentis. Tu eum
 circumdixisti in carne, ut nos circumcideret in mente. Tu eum
 corporaliter flagellasti, ut nos a flagello peccati liberaret. Tu eum
 coronasti spinis, ut nos coronaret iuis aeternis rosis. Tu eum in-
 firmare fecisti, qui medicus cunctorum erat, solo verbo sanans
 omnia: & vniuersa, vniuersos sanaret. *Augustinus in sermone de*
superbia.
 Cum omnis creatura, aut par, aut inferior sit nobis: inferiore
 vtendum est propter Deum, pari autem fruendum est, in Deo. *Augu-*
stinus de Trinitate l. 1.
 Magis cogitare debetis quid vobis desit, quam quid vobis adsit.
 Quod habes, caue ne perdas. Quod nondum habes supplica ut ha-
 beam. In quantis sis minor, est considerandum, non in quantis sis
 maior. Si enim cogitas quantum praecessisti alterum, time timo-
 rem. Si vero cogitas quantum tibi deest, ingemiscis. Curaris, hu-
 milis si eris, rutilior, ambulabis, non precipitaberis. *Augustinus*
super Matth. serm. 59.
 Supra te Deus, infra te pecora. Agnosce eum qui supra te est, ut
 agnoscant te quae infra te sunt. Ideoque dum Daniel agnouisset
 supra se Deum, agnouerunt eum supra se leones. *Augustinus super*
epist. ioh. c. 8.
 Laudabilior est animus, cui nota est infirmitas propria, quam
 qui ea non respecta, merita mundi, vias siderum, fundamenta ter-
 rarum, & fastigia caelorum scrutaretur. *Augustinus in proemio 9.*
lib. de Trinit.
 Cogitas magnam constituere fabricam celsitudinis? de funda-
 mento prius cogita humilitatis. *Augustinus de verbis Domini.*
 Humilitatem sequere, non quae ostenditur, aut simulatur gestu
 corporis, aut fracta voce verborum, sed quae puro cordis affectu
 exprimitur. Aliud est enim virtutem habere, aliud virtutis simili-
 tudinem. *Hieronymus ad Celantianam.*
 Haec in omnibus sola perfectio, suae imperfectionis cognitio.
Hieron. epistola ad Crispinianum.
 Vilis tunica contemptum seculi probat, ita duntaxat, ut animus
 non tumeat, nec habitus sermoque dissentiant. *Hieron. epistola ad*
Rusticum.
 Immundus est autem apud Deum omnis, qui exultat cor suum,
 & qui paululum fugerant a peccatis, ad suum reuertuntur erro-
 rem. *Idem.*
 Multi humilitatis vmbra, veritatem pauci sectantur. *Hieron-*
ymus epist. 27.
 Avertantur omnia signa verborum, cessent simulati gestus,
 virum humilem patientia ostendit. *Idem.*
 Plus est animus deposuisse quam cultum, difficilius arrogan-
 tia, quam auro caremus, aut gemmis. *Hieronymus, Epistola na-*
magisima.
 Qui paupertate contentus est, non est contentus iniuria. Et
 qui potest ferre verberum poenas, exagitur verbo contume-
 liae. Et qui potest administrationes contemnere, dolet sibi ali-
 quem honorificentiae esse praetatum. Grande est in hominibus,
 tenere humilitatis mensuram. *Ambrosius super Lucam libro se-*
ptimo.
 Bona humilitas nihil appetendo, totum quod contemnit adipi-
 scitur. *Idem.*
 Nihil excelsum humilitate, quae quasi semper superior
 nescit extolli, quia nemo id affectat, quod infra se iudicat.
Idem.
 Tanto quisque debere esse humilior atque ad seruiendum prom-
 ptior ex munere, quanto se obligatiorem conspiciat in reddenda
 ratione. *Gregorius homilia 9. super Euang. Matth. 22. Dedit quis-*
que talenta.
 Tunc nosmetipsos abnegamus, cum mutamus quod per ve-
 ritatem fuimus, & ad hoc nimirum, quo per nouitatem voca-
 mur.

Nisi a semetipso quis deficiat, ad eum qui supra se est, non appropinquat. *Gregorius super Euang. homil. 3. super illud. Matth. 16. Qui vult venire post me.*

Semetipsum abnegat, qui mutatus in meliora, incipit esse quod non erat, & desinet esse quod erat. *Gregorius super Ezechielem. homil. 10.*

Admonendi sunt subditi, ne plusquam expedit sint subiecti, ne cum student plus, quam necesse est, hominibus subici, compellantur vita eorum venerari. *Gregorius 8. hab. secund. questione 7. Admonendi.*

Intuendum vero est, quia hostis noster tot nos iaculis percudit, quot tentationibus affligit. Quotidie namque in acie stamus, quotidie tela tentationum eius excipimus. Sed nos contra illum iacula mittimus, & confossum tribulationibus, humiliare spondemus. *Gregor. lib. 1. Moral.*

Quia origo virtutum in nobis est humilitas, illa veraciter pululat, quae in radice propria, id est, in charitate pedurat, a qua nimisum si abscinditur, arefcit: quia viuificantes se in intinis, humorem charitatis perdit. *Gregor. 27. Moral.*

Qui humilitatem, quae est mater virtutum, nesciunt, usum sui perdunt laboris. Et si quae bona sunt, quae operari videantur, quia surgentis fabricae obusta celsitudo non figitur, quae nequaquam per fundamenti fortitudinem in petra solidatur. Solum igitur ruinae crefcit quod edificat, quia ante molem fabricae humilitatis fundamenta non procurant. *Idem.*

Tanto quis fit vilior Deo, quanto pretiosior sibi. Tanto pretiosior Deo, quanto propter eum vilior est sibi. *Gregorius 18. Moralium.*

Quatuor sunt qualitates, quibus iusti viri anima in compunctione vehementer afficitur. Cura aut malorum suorum remittitur, considerans ubi fuit, apud iudiciorum Dei sententiam metuens, & secum quatenus considerat, ubi erit: aut cum mala vitae praesentis attendens, solertiter merens, considerat ubi est, aut cum bona iuperbiae patriae contemplantur, quae quia necdum adipiscitur, lucens conspicit ubi non est. *Idem libro 25. Moralium.*

Quanto quis minus se videt, tanto minus sibi displicet. Et quanto maioris gratiae lumen percipit, tanto amplius reprehensibilem esse cognoscit. *Idem lib. 25. moralium.*

Cum per tentationem humilitas proficit, prospera est aduersitas, quae mentem ab elatione custodit. *Idem libro vigesimo sexto Moralium.*

Cordis sui oculum per elationis tenebras extinguit, quia cum recta agit, considerare meliorum merita negligit. At contra magno humilitatis radio sua opera illustrat, qui aliorum bona sublimiter perat, quia dum ea quae ipse feliciter facta foris ab aliis conspicit, cum qui de singularitate intus erumpere nititur, superbia tumorem premit. *Idem 31. Moral.*

Hoc solum solet esse specificum electorum, quod se semper sentiunt infra quam sunt. Qui enim nondum se despicit humilem, Dei sapientiam non apprehendit. *Idem libro trigesimo quarto Moral.*

Qui sine humilitate virtutes congregat, quasi in ventum puluerem ponat. *Idem in explicat. 3. Psalm. penitens.*

Sic seruanda est virtus humilitatis, vt non soluuantur iura regiminis: Ne dum prelatum plus se, quam decet, deicit, subditorum vitam restringere sub discipline vinculo non possit. Et sic seruanda est disciplinae severitas, ne, dum plus quam necesse est, zelus accenditur, mansuetudo funditus amittatur. *Idem in Regisivo.*

Veile esse super omnes, vituperabile est, sustinere autem alterum super se, nimis gloriosum. *Ioannes Chrysostomus. sup. Mattheum hom. 3.*

Qui quis gradus propriae celsitudinis amat, humilitatis cultum in minoribus diligentissime teneat. Nam qui ab humilitatis operibus recedit, a dignitatis fastigio tumore pondere cadit. *Ioannes Chrysostomus in Policratico. lib. 3.*

Est primum hominis sapientiam affectantis contemplari quid ipse sit: quid intra se, quid extra, quid supra, quid infra, quid contra, quid ante, quid postea sit. Haec consideratio quadripartitum parit fructum, vilitatem sui, charitatem proximi, contemptum mundi, amorem Dei. *Idem in tractatu de Symbolo.*

Esto parvus in oculis tuis, vt sis magnus in oculis Dei. Tanto enim eris apud Deum pretiosior, quanto fueris in oculis tuis despectior. *Isidorus in Synonymis.*

Semper conscientia serui Dei humilis debet esse & tristis, vt per humilitatem non superbiat, & per vilem merorem cor ad lasciuam non dissoluat. *Isidorus de summo bono lib. 3.*

Humilitas mereatur, vt homo virtutes occupet, quia humilibus Deus dat gratiam. Seruat accepta quia non requiescit Spiritus sanctus, nisi super quietum & humilem. Seruata conferuat: nam virtus in humilitate & infirmitate perficitur. Inimicum omnis gratiae, omnique peccati initium superbiat debellat. *Bernardus in epistola ad Socrum.*

Recta facere, & inutilem se reputare, apud paucos inuenitur. *Idem in epist. ad Hugonem.*

Virtutum stabile fundamentum est humilitas. Virtutum congregatio non nisi ruina est. *Idem in oratione lib. 5.*

Nec humilitas praeter veritatem laudabilis est. *Idem in oratione lib. 5.*

Scio neminem abique sui cognitione saluati, & timor Domini mater salutis humilitas oritur, & timor Domini sic sicut initium sapientiae, ita & salutis. *Idem in sermone 37.*

Si quis innocentiam retinet, & nihilominus humilitat: nonne is tibi videtur geminum animae possidere? Rara autem in terris aut sanctitatem non perdit, nisi sanctimoniam non excludit. *Idem super Cantica sermone primo quinto.*

Nos vero fratres quantum possumus elaboramus, vt perbia tumidum elatumque reddiderat, humilitate complanetur. *Leo Papa in serm. Ioan. Baptistae.*

Frustra appellamur Christiani, si imitatores non fuerit, qui ideo viam se esse dixit, vt conuersario magister discipuli. Et illa ad humilitatem eigit, seruas quatuor Dominus eius, qui fuit Christus. *Leo in sermone 20.*

Melior est, si te ipsum cognoscas: quam si te excederem, vires herbarum, complexionem herbarum, malum, coelestium omnium & terrestrium. Multi enim multa sciunt & seipsos nesciunt, cum latet philosophia sit cognitio sui. *Aug. lib. 1. de anima.*

In spiritali edificio fundamenti locus in imo, ubi tate quae ritur. In latitudine, in charitate disposita, ubi vero bonorum operum paries eriguntur, & domus pacis cum de super ponitur. In longitudine autem pariter. *Idem de claustro animi lib. 3.*

Discite me, quia mitis sum & humilis corde, de quo quem animabus vestris. Ecce mel humilitatis cum cetera fuerit. Sicut enim mel concordat in conuersione, cum omnibus diuersitatibus specierum, sic humilitas conduntur omnia genera virtutum. *Idem.*

Magnus ascensus ad Deum est cognitio infiniti. *Idem super illud Psalm. Misereere me Domine, quoniam misere sum.*

Eurubescant elati ubi credant locum habere in caelo, & terram ab humilitate videant occupatam. *Idem, Humilia respice.*

Per humilitatem membra Christi sunt debellata. Per hanc fideles supra regna proficiunt. Per hanc superbia superatur. Per hanc in eorum magis nec potest dici perfectus, qui hac virtute est paratus. *Idem super illud Psalm. Humili sum, & superuacuum.*

Tria sunt quae radicata nutrium humilitatem, sunt subiectionis, consideratio propriae fragilitatis, & timor melioris. *Basilius in Hexaem.*

Humilitas cum honesta fama habet & securitate. Opimum dignitatis viam ostendit. *Idem.*

Armatuura tulleissima, animi modestia. *Idem.*

Beatus cuius vita excellit, spiritus humilis. *Idem.*

Humilitas tam vniuersum dicitur, quod quicquid est virtutis, est abiectionis. *Idem in sermone in psal. 138.*

POETICAE SENTENTIAE

Ex Maphzo Vegio lib. 11. *Arctid.*

Heu merent inuisum, quae sola subiectum
Elatos frenas auimes communitas
Gens sepra tenens aeternae, fiderat serua
Qua magno paruoq; terri, quae fuerit
Imbellis populis, duces, sententia, munitis.

Tyeste Seneca.

Quos cogit metus.
Laudare, eosdem redder mannae metus:
At qui fauoris gloriam veri perit,
Animo magis quam voce laudari vult.
Laus vera & humilis saepe contingit vult.

Onidius Trist. lib. 1. elegia 4.

Vstus edotto si quicquam creda amico
Vine tibi & longae uolunt magna faga
Vine tibi, quantuq; patet praesentia vna
Sanum praesentis saltem ab arce uocet.
Effugit hybernas demissa autema procella
Lataq; plus paruos vela timoris habet.
Aphico ut summa cortis ex leui maneat vnda
Cum grauis nexa simul resuamq; uocet.

Ibidem.

Qui cadis implens, qui hoc inuenit uocet.

Quid sit, ut traxerit a se, quod non potest humo. Ibidem. Quid sit, ut traxerit a se, quod non potest humo. Ibidem. Quid sit, ut traxerit a se, quod non potest humo. Ibidem.

Taque formida ut in sum sublimia semper, Propitius, precor contra abe vela sui. Propertius lib. 3. elegia 5. Alter venus aquas, alter tibi adat arenas. Tuum eris, medio maxima turba mari est. Hor. 2. Carm. 34.

Valde ima summis, Matur & insignem attenuat Dem. Olycora promissis. Item 3. Carm. 4.

Vin temperatam Dei quos, prouebunt In maiori demedere vires. Omne ut fas astimo mouentes. Tego natarum centinamum Gigae Spectatorum notos, & integra Torator Orion Diuina. Verpica demittis sagitta. Iacta moueris terra dolet suis. Meris, par te fulmine luridum. Mela ad Claud. Orcum.

Magna repente ruunt, summa cadunt subitio. Quidis Tritum i lib. Elegia 1. Dum peti iustitiam nitentur sublimia pennis Iarui, Iarui nomine fecit aquas. Seneca Tragodia 6.

Cogitatio altius, Ducit ac leuatur humanas opes. Iste si supprece magis felcem decet. Vini humilitatis. Iacob. Bill. Antholog. Sacra.

O Deus! o quantum vis est humana periculis Sabida: qua tali ruit et ab hoste necem? Quomodo oculis veri am esse meos, adseruina mille, Te si, anima carnoa retia mille meae. Vnde obici capiam, seu deo mea membra sopori. Sen quat agam, laqueos subdolos hostis habes. O Deus! a quibusquam fugiet tot veria? Pano Mera ea qua facta libera semper erit.

¶ SIMILITVDINES.

Humilitas: Sicut cacumen arborum in excelsis positum, et si aura flauerit, mouetur: Sic & tubilines homines in excelsis positos, si aura flauerit, mouentur. Sicut etiam leuis nuntii fama conturbas. Humilitas sicut in conualle plerumque, in tranquillitate consistit.

Humilitas: Sicut cacumen arborum in excelsis positum, et si aura flauerit, mouetur: Sic & tubilines homines in excelsis positos, si aura flauerit, mouentur. Sicut etiam leuis nuntii fama conturbas. Humilitas sicut in conualle plerumque, in tranquillitate consistit.

Humilitas: Sicut cacumen arborum in excelsis positum, et si aura flauerit, mouetur: Sic & tubilines homines in excelsis positos, si aura flauerit, mouentur. Sicut etiam leuis nuntii fama conturbas. Humilitas sicut in conualle plerumque, in tranquillitate consistit.

Humilitas: Sicut cacumen arborum in excelsis positum, et si aura flauerit, mouetur: Sic & tubilines homines in excelsis positos, si aura flauerit, mouentur. Sicut etiam leuis nuntii fama conturbas. Humilitas sicut in conualle plerumque, in tranquillitate consistit.

Humilitas: Sicut cacumen arborum in excelsis positum, et si aura flauerit, mouetur: Sic & tubilines homines in excelsis positos, si aura flauerit, mouentur. Sicut etiam leuis nuntii fama conturbas. Humilitas sicut in conualle plerumque, in tranquillitate consistit.

Humilitas: Sicut cacumen arborum in excelsis positum, et si aura flauerit, mouetur: Sic & tubilines homines in excelsis positos, si aura flauerit, mouentur. Sicut etiam leuis nuntii fama conturbas. Humilitas sicut in conualle plerumque, in tranquillitate consistit.

Humilitas: Sicut cacumen arborum in excelsis positum, et si aura flauerit, mouetur: Sic & tubilines homines in excelsis positos, si aura flauerit, mouentur. Sicut etiam leuis nuntii fama conturbas. Humilitas sicut in conualle plerumque, in tranquillitate consistit.

Humilitas: Sicut cacumen arborum in excelsis positum, et si aura flauerit, mouetur: Sic & tubilines homines in excelsis positos, si aura flauerit, mouentur. Sicut etiam leuis nuntii fama conturbas. Humilitas sicut in conualle plerumque, in tranquillitate consistit.

Humilitas: Sicut cacumen arborum in excelsis positum, et si aura flauerit, mouetur: Sic & tubilines homines in excelsis positos, si aura flauerit, mouentur. Sicut etiam leuis nuntii fama conturbas. Humilitas sicut in conualle plerumque, in tranquillitate consistit.

Humilitas: Sicut cacumen arborum in excelsis positum, et si aura flauerit, mouetur: Sic & tubilines homines in excelsis positos, si aura flauerit, mouentur. Sicut etiam leuis nuntii fama conturbas. Humilitas sicut in conualle plerumque, in tranquillitate consistit.

Humilitas: Sicut cacumen arborum in excelsis positum, et si aura flauerit, mouetur: Sic & tubilines homines in excelsis positos, si aura flauerit, mouentur. Sicut etiam leuis nuntii fama conturbas. Humilitas sicut in conualle plerumque, in tranquillitate consistit.

Laurentii Iustiniani patriarchae: Quemadmodum ignorantia praesumptionem, ac praesumptio inducit casum: Ita scientia humilitatem, ac humilitas augmentum parit gratiae additamentum luminis, perfeuerantiam boni: spei delectabile gaudium, desiderium proficiendi, gustum sapientiae, fidei constantiam, amorem patientiae, exultationem spiritus, mentis rectitudinem, iustitiae zelum, sitimque virtutum. De institutione & regimine praesalorum cap. 9.

Quemadmodum multis terrenis curis, ac carnis voluptatibus intendentes, per internam vocationem, mediante flagello, de mortis faucibus Dominus reducit ad vitam: ita quam plurimos, qui cor non habent elatum, veritatis suae splendore irradians, ex gehennae filius, regni sui gratia cooperante, facit esse haeredes. De spiritali animae resurrectione.

Bernardi Iustiniani: Humilitas torrenti similis est, quemadmodum enim in aestate tenuior, quasi serpit, hyeme vero atque vere inundat: Sic etiam humilitas in prosperis quidem exiguam est, in aduersis vero magnanima est. In Vita Laurentii Iustiniani.

Guilhelmi Parali: Sicut species aromatae cum in puluerem rediguntur, vehementer redolent: Ita hominis bona cum per humilitatem quasi comminuta fuerint, Deo sunt gratiora. In summa Virtutum, lib. 1.

Roterodami: Sol cum est altissime prouectus in zodiaco, tum tardissimi motus est: Ita quo fortunata subeuerit altius, hoc oportet animo leniori, minisque teroci esse. De institutione Principis.

Thruveri: Vt quo vas aliquod profundius, eo plura recipit: Ita tantum vnusquisque accipit gratiae, quantum pollet subiecta animi humilitate. In apoph. 200.

¶ EXEMPLA BIBLICA.

Humilitatis exempla: Agar, Genes. 16. versicul. 8. 9. Abraham, 18. 27. & 23. 7. Iacob, 32. 10. & 33. 8. Rachel, Lea, & c. Vers. 17. Fratres Ioseph, 50. 18. Moyses, Exod. 3. 11. & 4. 10. Numer. 12. 3. Gabaonita, Iosus 9. 11. Rubenita, 22. Vers. 21. 22. Israelita, Iudic. 6. 6. Gedeon, Versicul. 15. & 8. 2. Ruth, Ruth 2. 15. Anna, 1. Samuel 1. 16. Saul, 9. 3. & 10. versicul. 22. 23. 27. Dauid in Regem alioqui vnctus, 18. 18. 23. & 24. 15. Abigail, 25. 4. 4. Dauid, 26. 20. 2. Sam. 7. 18. & 15. 3. & 16. 9. 10. Parali, 17. 16. 2. Parali, 29. 14. 1. Sam. 13. 1. Mephiboi, 2. Sam. 9. 1. 10. 11. 13. & 19. 27. 28. Salom. 2. Reg. 3. 7. Achab, 21. 27. Quinquagenarius Tertius, 4. Reg. 1. 13. Naaman, 5. 9. Hazael, 8. 13. Ezechias, 20. 19. 2. Parali, 32. 26. Iotias, 4. Reg. 22. 19. Roboam & eius Principes, 2. Parali, 12. 4. 7. 12. Iosaphat, 20. 9. Manasses, 33. 2. Iob, 1. 20. & 9. 15. Elia, 2. Parali, 2. Versicul. 2. Ieremias, Ierem. 1. & 11. 19. Ezechiel, Ezech. 2. 1. Filii Isracl, Iudic. 6. 4. 8. Esther, Esth. 14. ver. 1. 2. Nabuchodonosor, Dan. 4. Versicul. 31. 32. Daniel, 9. versicul. 7. 17. Antiochus, 2. Machab. 9. 12. Magi, Matthei 2. 11. Iohannes Baptista, 3. versicul. 11. 19. Marci, 1. Luca 3. 16. Ioannis 1. 27. Act. 13. 25. Christus, Esth. 537. Matthei 3. 23. & 20. & 11. 29. & 20. 28. Marci 10. 45. Luca 2. 51. & 22. 27. Iohannis 6. 15. & 13. 5. Centurio, Matthei 8. 8. Luca 7. Vers. 6. Chananea, Matthei 15. 25. Marci 7. 28. Apostoli, Matthei 21. vers. 7. Deipara Virgo, Luca 1. 38. Elizabeth, Ver. 42. 43. Petrus, 5. 3. Act. 3. 12. & 10. 26. Publicanus, Luca 18. 9. 13. Paulus, Act. 13. 9. 6. & 14. 14. & 22. 10. Romanor. 15. 30. 1. Corinth. 13. Ver. 8. 9. 2. Cor. 1. 11. & 11. 7. & 12. 11. Ephes. 3. 8. Philip. 4. 12. 1. Thessalon. 2. 7. 2. Thessalon. 3. 1. 1. Timoth. 1. 15. Humilitas ieiunium mitigat, Exempla, Iacob, Genes. 33. 4. Fratres Ioseph, 50. vers. 17. 18. 19. Tribus quae Altare extraxerant, Iosus 22. Versicul. 21. 22. Gedeon, Iudic. 8. 2. Abigail, 1. Samuel. 25. 24. Dauid, 26. versicu. 18. 21. Mulier sapiens ex Abela, 2. Samuel. 20. 18. Quinquagenarius tertius, 2. Reg. 1. 13. 14. Esther, Esth. 7. 2. Humiles tandem exaltabuntur, Exempla, Moyses pastor ouium foci, Exod. 3. 11. 1. Samuel. 16. 11. 1. Iosus, 7. 8. 7. 9. Esther, Esth. 2. 15. Publicanus, Luca 18. 14. Christus, Philip. 2. 9.

¶ HIEROGLYPHICA.

Depositum genus humilitatis & superiorem agnoscentis indicium esse, nulli non innotuit. Hinc apud Horat. Ius imperiumque Pharaotes Casaris acceptis genibus minor. Pier. Val. lib. 35. pag. 339. C.

¶ FABVLAS.

Musca & Formica.

Præferens se formicae musca, illam abiicere verbis, & se extolle re. Vide enim, inquit, quanta sit humilitas tua. Caua loca terrarum incolis: & perpetuo humi reptas, magno cum labore tenem vicium quaerens. At mealis in sublime ferunt, & accipiunt mensae regiae auro & argento, ego eadem bibo, delicatissimis cibus vescor, purpure incubo. Quia etiam molissimas sepe genas formicarum deosculor. Fastiditose inflat opinione felicitatis respondit formica: Etiam hoc adde, improbitatem tuam inuisam & odiosam esse omnibus: contra te flabella & venena parari. Itemque hoc, modica anni parte durare hanc beatam vitam tuam, dum

fol feruet, hyeme & frigoribus statim occidere. At ego vitate me diocri labore exerceo, vt hyeme quietam & securam vitam degere possim.

Fabula hoc ait: Qui quæ vult dicit, ea, quæ non vult, audit. Et hoc: Non efficit paruis commodis, sed sine magnis incommodis vitam beatam.

Arbores grandes & pusilla.

Inter proceras & grandes & aspectu pulchras aliquot arbores, vna enata fuerat humilis & contorta, deformisq; quibusdam, quasi gibbis. Ergo hanc illæ despiciere atq; deridere, mox cum ad ædificiũ quoddam materia quæreretur, cæcis aliis omnibus, hæc pusilla & deformis arbuticula sola relicta fuit: Tum illa quidem itatura atque facie sua admodum gaudens, quæ sæpe dolori inter aliarum contemptum ipsi fuerat, intelligebat enim se beneficio huius retinere incolumitatem suam.

Monet fabula, ne nimis iniquo seramus, deesse nobis bona illa corporis atque fortunæ, quorum, si quis omnia colligat, sæpius nocuisse affluentiam, quam profuisse comperietur. *Camp. pag. 234.*

Talpa.

Talpa animal est oculis captum: Hoc ad matrem aliquando suã, morum video, dixit. Atq; iterum, thuris odor compleuit nares meas. Tertio, sonitus æris attingit aures, inquit, meas, Cui mater respondit, se intelligere dedit: non modo ipsum lumine, sed odoratu etiam atque auditu priuatum esse.

Fabula notat gloriosos & Thraones istos, qui dum se mirifice ostendunt & iactant, in minimis sæpe deprehensi redarguuntur *Ioach. Cam. Fab. A. E. pag. 102.*

Hypocritis.

DEFINITIO ET ETYMOL.

Hypocritis Græca dictio est, ὑποκριτής, ἵσ, ἡ, & ὑποκρίω, simulo dicitur. Est simulatio alienæ personæ, ideo tempore est peccatum, & est vitium iactantia. *secundum B. Thom. secunda Secundæ, q. 3. art. 2.*

Hypocritis potest à nobis dici dissimulatio, nam ab ὑπὸ, quod est sub, & κριτής, iudicium, quasi sit iudicii subiectio nam aliud in re, aliud in iudicio hominum, se ostendit, qui hypocriti laborat.

Hebr. *Caneph*, à verbo *Canaph*, velatus est, nubilus est, obscurus fuit. Hinc Græcè, *nipos*, nubes, *νεφελώδης*, nebulosus, *νεφέλωρ*, nebula. Lat. *Nebulo*, hypocrita sane inter omnes nebulones, insignis nebulo, primatum tenet.

Est autem hypocritis simulatio alienæ personæ, ὑποκρίματι, simulo, ago personam, *Paulianus*, ὁ δὲ ὑποκρίτης dicitur histriones imitari, imitatores: *Plutarchus*, *Budæus*, in Græcis commentarius: simulatores: qui cum incus sint mali, bonos se palam ostendunt. Nomen hypocrite translatum est à specie eorum, qui spectaculis teatæ facie incedunt, distinguentes vultum cæruleo niueoque colore, & cæteris pigmentis, habentes simulachra oris lutea, gypliata, & vario colore distincta: nonnunquam colla & manus creta perungentes, vt ad personæ colorem peruenirent, & dum populium in ludis agerent, fallerent, modo in specie vini, modo in forma icemina, & præfigiis reliquis.

¶ LOCI BIBLICI.

Hypocrita: Vox hæc proprie de Histrionibus personam aliquam in fabula sustinentibus dicitur: postea cepta est vturpani etiam in Theologia, pro simulatoribus, qui histriionice aliud haberi volunt, quam sunt. *Matth. 6. 11. 2.* Hypocrita certo Dei consilio regnat, *Iob. 34. 3.* Hypocrite Deo detestabilis es, *Matth. 6. 22.* Hypocrite quibus similes *Matth. 23. 27. 33.* *Lucæ 11. 44.* bonis permixti, *1. Ioannis 2. 19.* quomodo tractandi, *Matth. 3. 5.* *Et 12. 34. 39.* *Et 15. 7. 8.* *Et 16. 4.* *Et 22. 18.* *Et 23. 13.* *Lucæ 3. 7.* non exaudiuntur a Deo, *Ioan. 9. 31.* clam nocere student, *Psal. 12. 3.* iram Dei prouocant, *Iob. 35. 13.* Hypocrite vocantur adulteri, *Matth. 2. 39.* ubi alluditur ad locum *Esaie 57. 3.* Vsitatum enim est Scripturæ, adulteros vocare omnes eos, quia vero Dei cultu deficiunt, inter quos præcipui numerandi sunt hypocrite.

Hypocritarum conditio misera, *Iob. 15. 34.* *Et 27. 8.* eorum fiducia inanis, *Ieremia 7. 4.* ieiunium quale, & quam abominabile Deo, *Esaie 58. 3.* *Zacharia 7. 5.* *Matthæ 5. 16.* interitus, *2. 51.* mos suis impis factis pietatem præterere: & leuiculas obseruationes, rebus seriis præferre, *Genes 37. 35. 1.* *Regum 21. 12.* *Matth. 15. 9. vers. 2.* *Et 16. 3.* *Et 21. 27.* *vers. 4. 23. 25.* *Et 27. 6.* *Marci 3. 4.* *Et 6. 26.* *Et 7. 3.* *Et 14. 63.* *Lucæ 6. 2.* *Et 7. vers. 39. 42.* *Et 12. 56.* *Et 13. vers. 15. 16.* *Et 14. vers. 34. 34.* *Et 8. 12.* *Et 22. 7.* *Ioan. 5. 10.* *Et 12. 5.* *Et 18. 28.* eorum natura describitur, *Psal. 5. 10.* orationes eorum, *Esaie 1. 15.* *Matth. 6. 5.* *Et 23. 14.* *Marci 2. 13. 40.* *Lucæ 22. 47.* *Ioan. 9. 31.* tremor, *Esaie 33. 14.* voces, *66. 5.* *Ieremia 8. 8.* *Et ezech. 33. 30.* *Luc. 13. vers. 26. 27.*

Hypocritis fugienda est, *Iohan. 15. 34.* *Psal. 22. 2.* *Et 34. 14.* *Præ-*

verb. 11. 9. *Et 16. ver. 29. 30.* *Et 23. 7.* *Et 26. 22.* *Et 27. 29. 13.* *Et 32. 6.* *Et 48. 1.* *Et 58. vers. 2. 5.* *Ieremia 17. 12. 5.* *Abac. 2. 15. 2.* *Macchab. 6. 24.* *Matth. 6. 7. 2. 15.* *Serfic. 7. 8.* *Et 16. 3.* *Et 22. 18.* *Et 23. 5.* *Marci 7. vers. 4. 5.* *Et 11. vers. 39. 40.* *Et 12. vers. 1. 56.* *Et 13. 1.* *Et 14. 2. 1. 1.* *Et 12. 9. 2.* *Corinth. 4. 2.* *Et 11. 15.* *Galat. 5. 27.* *Coloss. 1. 5.* *Et 4. 2.* *Timoth. 3. 5.* *Iacobi 1. 21.* *Et 3. vers. 13. 17.* *1. Ioannis 3. 18.* *Apocalyp. 3. 1.* Hypocritis omnino vitanda. *Psal. 12. 3.*

¶ SENTENTIA BIBLICA.

Innocens contra hypocritam suscitabitur in iudicium. Excoquam ad purum iudicium tuum, & autem iudicium tuum. *Esaie 1.*

Cum facis elemosynam, noli ante te tibi committi. Critæ faciunt in synagogis & vicis, vt honorificetur nomen tuum. *Matth. 6.*

Dum oratis, non eritis sicut hypocrite, Amen dicunt, & non sciunt quid dicant. *Matth. 6.*

Cum ieiunatis, nolite fieri sicut hypocrite, ut videantur vobis. enim facies tuas, vt appareant hominibus ieiunantes. *Matth. 6.*

Hypocrita enice primum trabem de oculo tuo. An quæro hominibus placere? Si hominibus placere Christi non essem. *Galat. 1.*

Hypocritis prohibitis.

Ne fueris hypocrita in conspectu hominum, & non in conspectu patris tui. *Ecc. 1.*

Attendite à fermento Phariseorum, in quo est hypocritia. *Matth. 23.*

Conditio.

Omnis hypocrita est & nequam. *Esaie 9.* Qui dicunt: recede à me, non appropinquas mihi, & dices: isti fumus erunt in furore meo, ignis autem deorum.

Omnia vero opera sua faciunt, vt videantur hominibus. *Matth. 23.*

Vt vobis Scribæ & Pharisei hypocrite, quia similes sunt canibus deaibatis, quæ a totis parent hominibus spem, quæ plena otibus mortuorum, & omni impuritate, & dem apparet hominibus iusti, inus autem patet canibus, quant iniquitate. *Ibid.*

Vos estis qui iustificatis vos coram hominibus, & non ut corda uestra. *Luc. 16.*

Satanas transfigurauit se in angelum lucis. Non est enim si minitri eius transfigurentur, velut ministri iustitiam, & erunt secundum opera ipsorum. *2. Cor. 11.*

Inuitio.

Spes hypocrite peribit. Non ei placebit recedere à se, & araneatum fiducia eius. *Iob. 8.*

Non enim veniet in conspectu eius hypocrite.

Congregatio enim hypocrite sterilis, & signa demerentur, in concinaula eorum. *15.*

Gaudium hypocrite ad instar puncti. Si ascenderit in altum superbia eius, & caput eius nubes tenuerit, qui in conspectu eius non inuenietur. *2. 20.*

Fili eius atreitur egestate, & manus illius redierunt in suum. *Ibid.*

Que est enim spes hypocrite, si auare rapit, & inuadit animam eius? Nunquid audiet Deus clamorem eius, & super eum angustia? *27.*

Ingressus duas vias, non habebit successum. *Ecc. 1.*

Vidi impios sepultos: qui etiam cum adbaerent sancto erant, & iudabantur in ciuitate quæ iustis erat, & hoc vanitas est. *8.*

Vt illis, qui deorant domos viduarum sub obtentu rationis, hi accipient prolixius iudicium. *Matth. 23. 29.*

Partemque eius ponet cum hypocritis, illis cum iustis dentium. *Matth. 24.*

¶ SENTENTIA PATRUM.

Simulata æquitas non est æquitas, sed duplex iniquitas, quitas est simulatio. *Aug. in Psal. 3.*

Quisquis appetit videti, quod non est, hypocrite est. Non enim vultum, nec exhibet: qui totum fructum in dabo se ponit. *Tractat. de ser. Domini in monte.*

Quam multos hypocritas sub habitu monachorum que disperit callidissimus hostis, circumcinctos puerorum perunt, omnes exungit, aut sumptus luorum egessat, & hypocrite voce pretium sanctitatis. *Aug. de oper. Monach.*